דאס רוסישע אידענטום אין לעבענס־געפאר

פון א. מ. קייזער.

פון א דייזע איבער די אידישע שטעדט און שטעדטלאך אין ראטען־רוסלאנד.

(סוף)

די רעזאָלוציעס רעדען וועגען שאפען א ספעציעלען פאנד, פארטיילען רוי־ווארג צו די קוסטארען, ארגאניזירען אל־געמיינע ווערקשטאטען, ארגאניזירען די פראדוקציע־אפזאץ פון דעם שטעדטעל־דיגען קוסטאר, צוציהען צו מלוכה־אינ־דוסטריע און באן־טראנספארט א געוויסע צאל ארבייטסלאזע אידישע יוגענטליכע א. אז. וו.

צווישען די רעזאָלוציעס איז אויך פאראן א רעזאָלוציע וועגען דעם שטייער־ווייקיר. די רעזאָלוציע זאָגט:

"פארלייגען דעם "פאלקס־פונד" (פאלקס קאמיסאריאט פאר אינערליכע ענינים) און "פאלקאמאינערן" (פאלקס קאמיסאריאט פאר אינערליכע ענינים) זיי זאלען אויספארשען די פארקריפלונגען ביים אנווענדען די געזעצען וועגען זעלבסט־באשטייערונג, וועגען איינקא־נען שטייערען און שטראפען בנוגע דער שטעדטעלדיגער ארימקייט, און אויפ'ן סמך פון דער אויספארשונג אויסארבייטען מאס־מיטלען צו באזייטיגען די דאזיגע פארקריפלונגען אויף ווייטער, פארלייגען די "קריין־אויספיראַמען" (קריין פאר־וואלטונג), אז זיי זאלען אויך אנגעמען מיטלען אויסצומיידען אזעלכע פארקריפ־לונגען".

איינע פון די וויכטיגסטע רעזאָלו־ציעס, וואס איז אנגענומען געוואָרען איז: "פארלייגען דעם פאלקס־קאמיסאריאט פאר סאציאלער פארזאָרגונג, אז ער זאָל איינשליסען אין זיינע פלענער מאס־מיטלען צו פארשטארקען די ארבייט פון די שטעדטעלדיגע חילפס־קאמיטעטען".

די חילפס־קאמיטעטען

די חילפס־קאמיטעטען, אדער די חילפס־געזעלשאפטען, ווי זיי ווערען דארט אנגערופען, האבען זיך נאך אין יאהר 1923 אנגעהויבען ארגאניזירען אויפ'ן סמך פון א רעגיערונגס־פארארדענונג וועגען דער רעגיסטרירונג פון אזעלכע גע־זעלשאפטען. די ארבייט אין אבער צוגע־גאנגען גאנץ לאנגזאם צוליעב פארשידענע טעמים, חויפטזעכליך דערפאר, וואס עס האט געפעהלט די נויטיגע געזעצען. וואס האבען געדארפט רעגולירען די אדרענונג פון דער דאזיגער חילפס־ארבייט, תקנות, סטאטוטען א. אז. וו., וואס גיבען דער געזעלשאפט די מעגליכקייט זיך ברייט צו אנטוויקלען. ערשט אין יאהר 1926 האט די רעגיערונג, לויט'ן פארשלאג פון פאלקס־קאמיסאריאט פאר סאציאלער פארזאָרגונג, אין אוקראינע, ארויסגעגעבען א ספעציעלען סטאטוט: "וועגען אר־גאניזירען אין די שטעדט און שטעדטלאך געזעלשאפטען פון נעגעטיוויטיגער חילף און פון חילף". זייט דאן הויבט זיך אן א באדייטענדע אויפלעבונג אין דער ארבייט פון די חילפס־געזעלשאפטען.

די געזעלשאפטען ווערען צוזאמענ־געשטעלט דורך א מיטגלידערשאפט פון די שטאדטישע איינוואוינער, פאר מיטגלי־דער אין דער געזעלשאפט פאר געגענזייטיגער חילף אין אלע ביריגער, וועל־כע האבען וואהל־רעכט, ד. ה. ארבייטער, קוסטארען, אנגעשטעלטע א. אז. וו. און פאר מיטגלידער אין די געזעלשאפטען פון חילף, קענען זיין אלע פוילייערהיגע ביר־גער, אפילו אויך הענדלער און אונטער־מער, ד. ה. דעקלאסירטע. דאס גיט א מעגליכקייט צוצוציהען צו דער ארבייט אלע שיכטען פון דער באפעלקערונג. דער מיטגלידס־אפצאל איז 15 קאפיקעס א חודש פאר דער געגענזייטיגער חילף און 25 קאפיקעס פאר דער "חילף".

די דאזיגע געזעלשאפטען האבען זיך ברייט פאנאנדערגעוואקסען. אזוי, למשל, בעת אין 1927 האבען שוין עק־זיסטירט 90 געזעלשאפטען מיט 39 טוי־זענט מיטגלידער. עקזיסטירען שוין אין אנהויב 1929 200 געזעלשאפטען מיט א מיטגלידערשאפט פון 140 טויזענט. ביי היינטיגען טאג האט שוין די צאל פון די געזעלשאפטען דערגרייכט צו 230 מיט 170 טויזענט מיטגלידער. 60 פראצענט פון די געזעלשאפטען זענען פאר געגענ־זייטיגער חילף און 40 פאר חילף.

דער סאציאלער באשטאנד פון די מיטגלידער פון די געזעלשאפטען באר־וויזט, אז דער מאיאריטעט פון זיי באר־לאנגט צו דעם דעקלאסירטען עלעמענט, ווי עס איז צו זעהן פון די פאלגענדע צי־פערען:

פרייע פראפעסיעס	8 פראצענט
ארבייטער און אנגעשטעלטע	16 "
קוסטארען	32 "
קליינהענדלער	44 "
סך הכל	100 פראצ.

די געזעלשאפטען ווערען אנגעפירט דורך קאמיטעטען, וועלכע ווערען ער־וועהלט דורך די מיטגלידער. לרוב געהע־רען דארט אריין געוועזענע כללי־טוער, קוסטארען, ארבייטער, און אנדערע. די ארבייט, וואס די דאזיגע געזעלשאפטען פירען דורך איז זעהר א מכשיר דיגע, זיי גרינדען און האלטען אויס שפיטאלען, קלינינקס, אפטייקען, אפטייקען, ראבאראטאריעס, און אנדערע אנשטאל־טען, וואס גיבען פארשידענע מעדיציני־שע חילף צו די נויטבאדערפטיגע אין שטאדט און שטעדטעל. א חוץ דעם האר־בען זיי אין זייער רשות מושב־זקנים'ס, קינדער־פלעצער, אינוואליד־ען־היזער, חילפס־קאסעס ארויסצוגעבען אהן פראצענטיגע הלוואות אדער אינדיווידועלע חילף, ווי האלץ, קלייידער, געלט און פרא־דוקטען.

מיט א באזונדער אויפמערקזאמקייט ווערען פון די קאמיטעטען געגרינדעט פארשידענע ווארשטאטען און פראפעסי־אנעלע שולען (שוסטערשע, שניידערשע, סטאלערישע, שלאסערשע, בייקערסען און אנדערע), וואו עס ארבייטען צו צען פראצענטיגע, ווארשטאטען און טעכנישע שולען — 20 פראצענט, אינדיווידועלע חילף און הלוואות — 20 פראצענט, טעכ־נישען אפאראט — 12 פראצענט.

אין די שטעדט און שטעדטלאך, וואס איך האב באזוכט, האט איך געזעהן די אויסערגעוועהנליך גוטע ארבייט פון די דאזיגע חילפס־געזעלשאפטען און איך קען זאגען מיט צופרידענהייט, אז די שטיצע, וואס מען האט געגעבען צו די דאזיגע געזעלשאפטען האט דערגרייכט א גרויסען ציעל און עס איז פאר אונז איצט צו פארווונדען אלע געלדער אויף דעם מיין חילף, וואס די געזעלשאפטען פיהרען דורך. עס איז אונמעגליך אריינצוגעהן אין פרטים פון דער דאזיגער חילפס־אר־בייט, אבער איינע פון די גרויסע אויפטר־אונגען פון די דאזיגע געזעלשאפטען, וואס מען קען נוט פארבייגעהן, איז דער פאקט, וואס בעת פון איין זייט ווערען די נויט־ליידענדע געלערענט א פאך און ווערען באשעפטיגט אין די ווערקשטאטען, באקומען זיי אין דער זעלבער צייט פון דעם קאמיטעט פראדוקטען־קארטען, דורך וועלכע זיי האבען א מעגליכקייט צו באק־קומען ברויט און אנדערע עסעניארגען אויף די פרייזען פון דעם קאאפעראטיוו, און די דאזיגע וועלכע זענען נוט בכוח אויסצוארבייטען זייער טעגליך ברויט, ווערען אונטערשטיצט מיט פראדוקטען פריי. פאר דעם צוועק האבען די געזעל־שאפטען אין די קליינע שטעדטלאך איינ־גערארענט אייגענע בעקערייען, שפייז־פארטיילונגס־פונקטען, פון וועלכע די רעגיסטרירטע נויטליידענדע ביים קאמיי־טעט באקומען צייטווייליגע חילף, ד. ה. מיט איין האנט גיבען מיר אייך ברויט צו דערהאל־טען די נשמה, מיט דער אנדערער האנט גיבען מיר אייך א פאך, כדי איהר זאלט מיט דער צייט ווערען זעלבסט־שטענדיגע מענשען און ניט דארפען אנ־קומען צו אונז.

דער סך־הכל

די עקאנאמישע לאגע פון די אידען אין אוקראינע פארערגערט זיך פון טאג צו טאג. דער קליינהאנדעל זינקט און צוזאמען מיט איהם ווערט פארזונקען דער טרעגער פון דעם דאזיגען האנדעל, וועל־כער איז לרוב ניט קיין אנדערער, ווי דער ארימער איד. אפילו די קוסטארען, די שוין פריוויליגירטע בעלי־מלאכות, געפי־נען זיך אויך אין א פארצווייפעלטען צו־שטאנד. די אידישע חילפס־ארגאניזאצי־עס, וואס באשעפטיגען זיך מיט דער רע־קאנסטרוקטיווער חילף, טוען דאס מעג־ליכסטע און איבער זייערע כוחות צו העלפען די נויטליידענדע. יעדע ארגאני־זאציע איז טעטיג. אין איהר געביט. די נוים איז אזוי גרויס, דאס פראבלעם איז אזוי קלאסאל, אז אלע ארגאניזאציעס צוזאמען גענומען ריהרען בלויז אן א קליי־נעם טייל פון דער גרויסער מאסע נויט־ליידענדע. דער רוב פון זיי, פון די נויטבאדערפטיגע, ווארט נאך אלץ אויף חילף, און אויף באלדיגער חילף.

פאר מיין אפפאהרען פון אוקראינע האבען די פיהרער פונ'ם רוסישען אידענ־טום מיר דערלאנגט דעם טעקסט פון אן אויפרוף, וואס זיי האבען בדעה ארויס־צולאזען צו דער גרויסער וועלט, אז מען זאל זיי קומען צו הילף. דער אויפרוף איז געשריבען געוואָרען מיט דער הסכמה פון דער רעגיערונג. עס איז א היסטאָרי־שער דאקומענט, א וועה־געשריי פון א דערשטיקט אידענטום וואס מאטערט זיך אין הונגער־ליידען און נעהט אונטער. איך וויל דא איבערגעבען בלויז עטליכע אויס־צוגען פון דעם דאזיגען אויפרוף:

"עס איז דער חוב פון דעם וועלט־אידענטום צו קומען צו הילף דעם רוסי־שען אידענטום אין געוועזענעם רוסלאנד.

"וויפיעל פון אייך האבען איבערגע־לאזען אין געוועזענעם רוסלאנד זייערע פריינט און זייערע קרובים?"

"וויפיעל פון אייך זענען פארבונ־דען ניט נאר מיט ערינערונגען, נאר מיט בלוטיגע פאדים מיט דעם געוועזענעם רוסלאנד?"

"וועט זיך דען אייער הארץ ניט אפ־רופען אויף אונזער שווערען לעבען און אונזער נויט דא?"

"צי דען וועט איהר אונז לאזען אויס־שטארבען פון הונגער?"

און דער אויפרוף ענדיגט זיך:

"מיר רופען צו אייך:

"קומט אונז צו הילף אל זמן עס איז ניט צו שפעט!"

"לאזט ניט אויסשטארבען דעם גרעסטען טייל פון דעם אידענטום!"

"מען דארף גלייך אָרגאניזירען די ארבייט! לייגט ניט אפ אויף איין מינוט, בפרט איצט, ווען אונזער לאנד לעבט איבער א צייטווייליגע שווערינקייט פון שפייז־באדארפענונג".

דעם לעזערס ווינסעל

ווערטער רעדאקטאר!

דערלויבט מיר פלאץ פאר'ן פאלגענ־דען צו ענטפערען צו דער קאמיטע פון דער תלמד תורה עץ חיים, דיארסי סטרים.

איך, אלס טשערמאן פון פעקטאר'ס נאסען פארזאמלונגען, נעהמ די פולמאכט צו אפעלירען צו דיר מעמבערס פון דער זעלבער תלמוד תורה, וואס האבען אויס־געהערט צאהלען זייערע ביישטייערונגען, צו ווידער בעטראכטען זייערע שטעלונג.

איך פערזענליך, דענק אז זייער שטע־לונג איז ניט ריכטיג.

די תלמוד תורה קאמיטע לייקענט די גאנצע בעשולדיגונג, אז זיי זענען געווען נעגען סעם פעקטאר, צו מיר גלויבען זיי צו נישט, די קליינע קינדער זיינען געווים ניט שולדיג.

דארום האף איך אז מיין אפיעל וועט גענומען ווערען אין אכט, ביי די מעמבערס אום די אונשולדיגע קינדער זאָלען ניט לייידען פון דעם.

מיט אכטונג,

א. ליבערמאן, ד. ד. ס.

נאך ניט געפונען דעם טויטען קערפער

דער קערפער פון דערטרונקענעם מא־ריטאן שווימער, וועלכער איז דערטרונקען געוואָרען לעצטען שבת, איז נאך ניט גע־פונען געוואָרען, ניט אכטענדיג וואס א טעטיגע ארבייט ווערט אנגעפירט אין וואסער צו געפינען דעם קערפער.

די אורזאכע איז ניט באוואוסט.

דער עדיסאן־קאנטעסט

(פארזעצונג פון פיידזש 4)

שאפען א באגריף ווי שווער עס איז די קאנטעסטאנטען אנגעקומען צו ענטפערען אויף זיי:

1. וואס פאר א כלי וואלט איהר אויסגעקליבען כדי צו האלטען יעדע פון די פאלגענדע בעמישע עלעמענטען: סאר־דיום, ווייסען פאספאר, הייזדראפלאריק עסיד און הייזדראזשען?

2. וואס איז דער אונטערשיעד צווישען סתם גערויש און מוזיקאלישע קלאנגען?

3. וואס איז היץ?

4. וואס מיינט אבסאלוט נול?

5. דעפינירט אין קורצען די פאל־גענדע:

דזשען עדעמס, לעאנארדו דע־ווינטשי, שארלמאן, דזשאהן עריקסאן, דזשעהן העי, קוירנעל ט. ה. לאורענס, פאסטעער, מארקא פאלא, פיריאס, טא־מער לעין. גיט אן די דאטום פון די פאל־גענדע געשיכטליכע פאסירונגען:

דאס פאלען פון טראי, די שלאכט פון גטעטסבוירג, דיי ערשטע ערפאלגרייכע אויר־ראפלאן רייזען, שלמה, די געבורט פון דער ערד, די ענטדעקונג פון אמעריקא דורך אייראפעיער, די גרינדונג פון ציאנען ליעג, די עראבערונג פון ענגלאנד דורך די נארמאנדייער.

6. א. וואס האבען לואיס און קלארק געטאן?

ב. וואס פאר א גרויסע צייווילי־זאציעס, וואס האבען געבליהט איין יאהר פאר דער קריסטליכער צייט רעכענונג קאנט איהר אנרופען מיט זייערע נעמען?

ג. וואס פאר א ראסען האבען זיך אריינגעריסען אין די בריטישע אינזלען? וואס האט געמיינט די הייליגע רוימישע אימפעריע?

דאס זיינען בלויז עטליכע צוואווא־רענע פראגען, וואס זיינען פאר די סטו־דענטען געשטעלט געווארען פון יעדער קאן גלייך זעהן, אז עס איז די חברה ניט אנגעקומען לייכט צו ענטפערען אויף זיי. די ענטפערס האבען געדארפט זיין פינקט־ליך, קלאהר און טאקטיש. אן איבעריג וואָרט האט זיך, נאטירליך, ניט גערעכענט צו זייער קרעדיט.

די יונגע סטודענטען וואס זיינען גע־בראכט געווארעך צום עקזאמען, זיינען די פריהערדיגע נאכט כמעט ניט געשלאפען, ווייל זיי האבען זיך באטהייליגט אין א "פארטי" וואס איז פאר זיי צוגעגרייט געווארען און וואס האט אנגעהאלטען ביז האלבע נאכט.

ווען די חברה זיינען אריין אין צי־מער זיינען זיי כמעט אלע געווען רוהיג. זיי האבען זיך קאנצענטרירט און ניט ארויסגעוויזען פון אנפאנג זייער נערוויי־זיטעט. ערשט ווען זיי האבען זיך אומגע־קוקט וואס פאר א פראגען מען האט זיי געשטעלט, האט זיך באוויזען דא און דאָרט א פארכמורעטער שמייכעל.

א סך פון זיי האבען געטראגען די־ענגקע הויזען. זייערע רעקלער האבען זיי איבערגעלאָזט אין פארהויז, וויסענדיג, ווייזט אויס, אז עס וועט זיי ניט אנקומען אזוי לייכט דורכצוגעהן די דאזיגע פראַ־צעדורע.

איין יונגער סטודענט, למשל, אריינ־קומענדיג אין צימער, האט ער אויפגע־הויבען די האנט און אויסגעשריען:

"ניטא גאָרנישט אין מיינע ארבעל.

— עס איז דאָרט גאָרנישט אנגעשריבען!"

די קאנסטענטאנטען האבען אנגע־פאנגען צו ארבייטען אויף זייערע פראַ־גען ארום 8.30 אין ביז 12.30 האט מען זיי אין גאנצען צוروה געלאָזט. באלד אין ארויסגעקומען איינער פון זיי מיט א שמייכעל אויפ'ן פנים, אָפּגעבענדיג זיינע אנגעשריבענע ענטפערס דעם אויפזעהער. ער האט אויסגעקוקט רוהיגער ווי פריהער, ווארשיינליך צוליעב דעם וואס ער איז ענדליך באפרייט געווארען פון דער שווע־רער ארבייט. ער האט זיך געפילט שטאלץ וואס ער איז געווען דער ערשטער אפע־געבען זיינע פאפירען. נאך איידער ער האט באוויזען זיך אויסצורעהען איז א אנדער סטודענט פארטיג געווארען מיט דער ארבייט, דאס איז געווען נאמא־ניעל קורצמאן. נאך איהם זיינען שוין אלע איבעריגע געווארען פארטיג מיט דער ארבייט.

באלד נאכדעם האבען די חברה צוגע־שען זיך פארפיהרט א לעבעדיגען גע־שפרעך. יעדער איינער פון זיי האט דער־צעהלט דעם צווייטען וואס אין ווי אזוי ער האט געענטפערט, און דא האט מען געקאנט הערען ווי אזוי זיי באציהען זיך צו דעם גאנצען ענין.

וועגען דער פראגע וואס פאר א פארט, פרייז וואלטען זיי גענומען פאר א פארט, וואס איז אפגעפאהרען 5000 מייל, האט זיך פארפיהרט א גאנץ לעבעדיגע דיסקו־סיע. די פרייזען זיינען געווען פארשיע־דענארטיג: פון 25 ביז אזוי הויך ווי 5 הונדערט דאלאר. די מאיאריטעט האט געגעבען די פרייז פון 400 דאלאר. איי־נער וואלט געווען גרייט אפילו אוועקצוגע־בען דעם פארד פאר 350, אבער דאס וואלט ער ניט געטאן פאר קיין אנדערען ווי פאר א פריינד.

אויך אן אנדער פראגע האט ארויס־גערופען א דיסקוסיע. די פראגע איז גע־ווען ווי פאלגט: "וואס וואלט איהר גע־טאן ווען איהר דערוויסט זיך, אז איינער א פריינד האט געשריבען א בריעף א רעדע פון דיר ריכטער פון קאנסעסט, אין וועלכען ער האט קאליע געמאכט די שאנסען צו גע־ווינען א סקאלערשיפ?" די דאזיגע פראַ־גע איז פון די מעהרסטע באטראכט גע־ווארען אלס א נעץ צו פארפאלגטערען עמיצען. און איינער פון די סטודענטען האט געענטפערט אומגעפעהר אזוי: "איך וואלט גארנישט געטאן געגען דעם, ווי־סענדיג, אז דער ריכטער וואלטען ניכבד ניט געשענקט קיין אויפמערקזאמקייט צו אזא בריעף".

די געזעלשאפט אין אלגעמיין איז ניט אומזיסט אזוי באגייסטערט פאר דער אונטערגעהמונג פון גרייז־גרוזען ערפינ־דער, וועלכער האט פארשפרייט ליכט איבער דער גאנצער וועלט מיט זיין עלעקטריישען לעמפעל, וואס ער האט גע־בראכט צו זיין פאלאקאמענהייט און איצט אין זיין טיפען עלטער מאכט ער א פארזוך צו פארשפרייטען אויפקלערונג און איינפלאנצען ליעבע אין טויזענדער און יונגע הערצער צו וויסענשאפט און קולטור.

"דארע" מוטער פון 8 קינדער געווינט 10 פונט אין 4 וואכען

מאן זשאלי, פ. ק. — „בין געווען דאר־שוואך, אפגעצערט, אכטונג געגעבען אויף 8 קינדער". זאגט מרס. עלאי גאכיאן, דזשוניאר, „האב פרובירט אויגאנזיזן איסט. געוואנען 10 פונט אין 4 וואכען. פריישע כחות".

„זייט ניט דאר", שוואך, נערוועז, גייע אייראנייזד איסט גיבען צו 5 ביז 15 פונט אין 3 וואכען. ביינערדיגע גלידער רונדגען זיך אויס.

פלעקען פון הויט פארשווינדען, „נער־ווען", פארשטאפונג, אונפארדייאונג, ענדיגען זיך איבער נאכט. אן אנדער מענש פון ערשטען טאג: רייכע, רויטע בלוטען.

אייראנייזד איסט איז צוויי גרויסע טאניקס אין איינעם — וואג־בויענדע מאלץ איסט (הייוועז) און קרעפטיגענדע בלוט־געבענדע אייזען. פיעל מאל שטאר־קער ווי ניט מעדיציניש הייוועז. רעווול־טאטען אין האלב צייט.

הויבט איצט אן געווינען געוויכט. גע־ווונט, פארמיידט געפאר פון ערנסטע קראנקהייטען. נעמט די דאזיגע אנגענע־מע טאבלעטס. קיין הייוועזדיגער טעם, קיין גאז. אויב ניט צופרידען מיט די שנעלע רעזולטאטען, וועט איר קריגען אייער געלט צוריק. קריגט הייוועז אייזע־נייזד איסט פון אייער דראגיסט. פילי־גוט מארגען. נאך וואג שנעל.

פרישע

פרוכטען און יאגדעס זיינען בא־טעם'טער און בעסער ווען עס ווערט סערווירט מיט קעללאגג'ס קארן פלייקס. איהר וועט הנאה האבען פון א שיסעל קעללאגג'ס מיט פרוכט פאר לאנטש. באקוועם. מחיה'דיג געשמאק. וואונדערבאר

קרונכלע!

Kellogg's
CORN FLAKES

קעללאגג'ס זיינען געשמאק מיט צוקער, האניג — און מילך אדער קרעם

קעללאגג'ס קארן פלייקס זיינען אבסאלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון טאראנטא.

פארבעסערט אין געשמאק און טעם

פון מיין ווינקעלע

(עטליכע ווערטער וועגען חיים טויבערס קאנצערט)
פון גרשוני

נישט אין קיין גינסטיגער צייט איז פארגעקומען, חיים טויבערס קאנצערט. עס איז זומער אויף גאטס וועלט און דערצו נאך זשאלעווטע נישט דער בורא אביסעל פייער און מען פרעגעלט זיך אויף א גאר גרויסארטיגען אופן.

איז א טייל אידישער עולם וואס באר־זוכט טעאטער ווייט פון שטאדט, ערגעץ אין די "קעמפ'ס" און די וואס פאהרען אויפ'ן "צעקת־הדל'סקען שיף", דאס הייסט פשוט גערעדט, זיי האבען ניט די מעגליכקייטען אוועקצופאהרען פון דער שטיקענדער שטאדט, דאנקען זיי גאט, אז עס קומט דער אוועגט בכדי קאנען איינ־זאפען אין זיך אביסעל פרישע לופט און כאפען א שפאציר אין די גערטנער.

האט זיך עס טאקע געפיהלט לעצ־טען פרייטאג צו נאכט ביים קאנצערט. עס איז זיך צוזאמענגעקומען אן עולם וואס האט ניט מורא פאר "פייער און וואַ־סער", מענשען וואס זענען מוותר אויף אלץ און אלעם, אבי הערען אביסעל גע־זאנג, זעהען א פיינע אינסצענאציע, אן אויסטייטשונג פון אידישען ליעד און דערצו נאך האט געלאָקט דער נאמען חיים טויבער, וואס איז חוץ אן ארטיסט אויך א מחבר פון א סך טעאטער שטיק, וואס ווערען מיט דערפאָלג אויפגעפיהרט אין קאנאדע און אין די שטאטען און בפרט ווען דער פראגראם איז געווען אנגעפיקע־וועט מיט אזוי פיעל צוזאָגענישען און די עטליכע הונדערט מענשען. וואס האבען זיך צוזאמענגעקליבען צום קאנצערט האט אודאי ניט באנג געטאן.

חיים טויבער וואס איז אגב געווען דאס שיינדעל פון אוועגט, האט באוויזען אין אלע זיינע אויפטריטען, אז חוץ א בעריגע ליעדער. וואס ער האט געזונגען האט ער ארויסגעוועזען פארשטענדניש, אין אינטערפעטירען און גאנץ פיין ארויסגע־בראכט א שעהנעם טאן.

עס האט אויך אן אנטייל גענומען מאקס לאנדאָן "אין אלטען בית המדרש", אבער פארן עולם איז עס געווען א שווא־כער ענין.

ואחרון אחרון זאָל דערמאָהנט ווערען די פיאנא אקאמפאניימענט מיס שרה באר־קין, אין איהר שפיעלען פיהלט זיך דער כח פון א גרויסע קינסטלערין וואס קאן מיט איהרע פינגער וואונדער באווייזען. ממש צו ענטציקונג האט געבראכט איהר שפיעלען, א תענוג געווען צו הערען.

בכלל האט דער אוועגט געמאכט א גוטען איינדרוק, חיים טויבער דארף אבער נערעענקען אז אויף דער וועלט זענען דא שרייבער וואס דארפען מאכען א לעבען און אז מען געהט שוין אויסקלייבען זאַ־כען פאר אן אוועגט דארף מען זיי אויך געבען א "שאנס" און זינגען אדער אינ־סצענירען אויך אמאָל א פרעמד ליד. עס זענען דאך דא אן אוצר מיט נייע פאעמען און ליעדער פון מייסטער, וואס זענען שוין אוועק פון עדעלשטאט און באוושא־ווער, א שפאר שטיקעל וועג. און דער עולם איז שוין היינט ניט קיין גולם און קאן שוין היינט צו טאג פארשטעהן א ליעד פון לייוועק אדער האלפערן און צום אויספירען זיינען זיי דאך לכל הדעות ווערט, פאר וואס טאקע זאָל חיים טויבער ניט אוועקוואַרפען זיין "פייער" אין "וואַ־סער" אריין, און קומען צום עולם מיט די "גודס", און זיין עובדה וואלט באמת דאן געווען א בשלמות'דיגע.

דער סדר־היום

פון א. מ. קייזער.

פון א דייזע איבער די אידישע שטעדט און שטעדטלאך אין ראטען־רוסלאנד.

(סוף)

די רעזאָלוציעס רעדען וועגען שאפען א ספעציעלען פאנד, פארטיילען רוי־ווארג צו די קוסטארען, ארגאניזירען אל־געמיינע ווערקשטאטען, ארגאניזירען די פראדוקציע־אפזאץ פון דעם שטעדטעל־דיגען קוסטאר, צוציהען צו מלוכה־אינ־דוסטריע און באן־טראנספארט א געוויסע צאל ארבייטסלאזע אידישע יוגענטליכע א. אז. וו.

צווישען די רעזאָלוציעס איז אויך פאראן א רעזאָלוציע וועגען דעם שטייער־ווייקיר. די רעזאָלוציע זאָגט:

"פארלייגען דעם "פאלקאמפין" (פאלקס קאמיסאריאט פאר אינערליכע ענינים) און "פאלקאמאינערן" (פאלקס קאמיסאריאט פאר אינערליכע ענינים) זיי זאלען אויספארשען די פארקריפלונגען ביים אנווענדען די געזעצען וועגען זעלבסט־באשטייערונג, וועגען איינקא־נען שטייערען און שטראפען בנוגע דער שטעדטעלדיגער ארימקייט, און אויפ'ן סמך פון דער אויספארשונג אויסארבייטען מאס־מיטלען צו באזייטיגען די דאזיגע פארקריפלונגען אויף ווייטער, פארלייגען די "קריין־אויספיראַמען" (קריין פאר־וואלטונג), אז זיי זאלען אויך אנגעמען מיטלען אויסצומיידען אזעלכע פארקריפ־לונגען".

איינע פון די וויכטיגסטע רעזאָלו־ציעס, וואס איז אנגענומען געוואָרען איז: "פארלייגען דעם פאלקס־קאמיסאריאט פאר סאציאלער פארזאָרגונג, אז ער זאָל איינשליסען אין זיינע פלענער מאס־מיטלען צו פארשטארקען די ארבייט פון די שטעדטעלדיגע חילפס־קאמיטעטען".

די חילפס־קאמיטעטען

די חילפס־קאמיטעטען, אדער די חילפס־געזעלשאפטען, ווי זיי ווערען דארט אנגערופען, האבען זיך נאך אין יאהר 1923 אנגעהויבען ארגאניזירען אויפ'ן סמך פון א רעגיערונגס־פארארדענונג וועג־גען דער רעגיסטרירונג פון אזעלכע גע־זעלשאפטען. די ארבייט אין אבער צוגע־גאנגען גאנץ לאנגזאם צוליעב פארשידענע טעמים, חויפטזעכליך דערפאר, וואס עס האט געפעהלט די נויטיגע געזעצען. וואס האבען געדארפט רעגולירען די אדרענונג פון דער דאזיגער חילפס־ארבייט, תקנות, סטאטוטען א. אז. וו., וואס גיבען דער געזעלשאפט די מעגליכקייט זיך ברייט צו אנטוויקלען. ערשט אין יאהר 1926 האט די רעגיערונג, לויט'ן פארשלאג פון פאלקס־קאמיסאריאט פאר סאציאלער פארזאָרגונג אין אוקראינע, ארויסגעגעבען א ספעציעלען סטאטוט: "וועגען אר־גאניזירען אין די שטעדט און שטעדטלאך געזעלשאפטען פון נעגעטיוויטיגער חילף און פון חילף". זייט דאן הויבט זיך אן א באדייטענדע אויפלעבונג אין דער ארבייט פון די חילפס־געזעלשאפטען.

די געזעלשאפטען ווערען צוזאמענ־געשטעלט דורך א מיטגלידערשאפט פון די שטאדטישע איינוואוינער, פאר מיטגלי־דער אין דער געזעלשאפט פאר געגענזייטיגער חילף אין אלע ביריגער, וועל־כע האבען וואהל־רעכט, ד. ה. ארבייטער, קוסטארען, אנגעשטעלטע א. אז. וו. און פאר מיטגלידער אין די געזעלשאפטען פון חילף, קענען זיין אלע פוילייערהיגע ביר־גער, אפילו אויך הענדלער און אונטער־מער, ד. ה. דעקלאסירטע. דאס גיט א מעגליכקייט צוצוציהען צו דער ארבייט אלע שיכטען פון דער באפעלקערונג. דער מיטגלידס־אפצאל איז 15 קאפיקעס א חודש פאר דער געגענזייטיגער חילף און 25 קאפיקעס פאר דער "חילף".

די דאזיגע געזעלשאפטען האבען זיך ברייט פאנאנדערגעוואקסען. אזוי, למשל, בעת אין 1927 האבען שוין עק־זיסטירט 90 געזעלשאפטען מיט 39 טוי־זענט מיטגלידער. עקזיסטירען שוין אין אנהויב 1929 200 געזעלשאפטען מיט א מיטגלידערשאפט פון 140 טויזענט. ביי היינטיגען טאג האט שוין די צאל פון די געזעלשאפטען דערגרייכט צו 230 מיט 170 טויזענט מיטגלידער. 60 פראצענט פון די געזעלשאפטען זענען פאר געגענ־זייטיגער חילף און 40 פאר חילף.

דער סאציאלער באשטאנד פון די מיטגלידער פון די געזעלשאפטען באר־וויזט, אז דער מאיאריטעט פון זיי באר־לאנגט צו דעם דעקלאסירטען עלעמענט, ווי עס איז צו זעהן פון די פאלגענדע צי־פערען:

פרייע פראפעסיעס	8 פראצענט
ארבייטער און אנגעשטעלטע	16 "
קוסטארען	32 "
קליינהענדלער	44 "
סך הכל	100 פראצ.

די געזעלשאפטען ווערען אנגעפירט דורך קאמיטעטען, וועלכע ווערען ער־וועהלט דורך די מיטגלידער. לרוב געהע־רען דארט אריין געוועזענע כללי־טוער, קוסטארען, ארבייטער, און אנדערע. די ארבייט, וואס די דאזיגע געזעלשאפטען פירען דורך איז זעהר א מכשיר דיגע, זיי גרינדען און האלטען אויס שפיטאלען, קלינינקס, אפטייקען, אפטייקען, ראבאראטאריעס, און אנדערע אנשטאל־טען, וואס גיבען פארשידענע מעדיציני־שע חילף צו די נויטבאדערפטיגע אין שטאדט און שטעדטעל. א חוץ דעם האר־בען זיי אין זייער רשות מושב־זקנים'ס, קינדער־פלעצער, אינוואליד־ען־היזער, חילפס־קאסעס ארויסצוגעבען אהן פראצענטיגע הלוואות אדער אינדיווידועלע חילף, ווי האלץ, קלייידער, געלט און פרא־דוקטען.

מיט א באזונדער אויפמערקזאמקייט ווערען פון די קאמיטעטען געגרינדעט פארשידענע ווארשטאטען און פראפעסי־אנעלע שולען (שוסטערשע, שניידערשע, סטאלערישע, שלאסערשע, בייקערסען און אנדערע), וואו עס ארבייטען צו צען פראצענטיגע, ווארשטאטען און טעכנישע שולען — 20 פראצענט, אינדיווידועלע חילף און הלוואות — 20 פראצענט, טעכ־נישען אפאראט — 12 פראצענט.

אין די שטעדט און שטעדטלאך, וואס איך האב באזוכט, האט איך געזעהן די אויסערגעוועהנליך גוטע ארבייט פון די דאזיגע חילפס־געזעלשאפטען און איך קען זאגען מיט צופרידענהייט, אז די שטיצע, וואס מען האט געגעבען צו די דאזיגע געזעלשאפטען האט דערגרייכט א גרויסען ציעל און עס איז פאר אונז איצט צו פארווונדען אלע געלדער אויף דעם מיין חילף, וואס די געזעלשאפטען פיהרען דורך. עס איז אונמעגליך אריינצוגעהן אין פרטים פון דער דאזיגער חילפס־אר־בייט, אבער איינע פון די גרויסע אויפטר־אונגען פון די דאזיגע געזעלשאפטען, וואס מען קען נוט פארבייגעהן, איז דער פאקט, וואס בעת פון איין זייט ווערען די נויט־ליידענדע געלערענט א פאך און ווערען באשעפטיגט אין די ווערקשטאטען, באק־קומען זיי אין דער זעלבער צייט פון דעם קאמיטעט פראדוקטען־קארטען, דורך וועלכע זיי האבען א מעגליכקייט צו באק־קומען ברויט און אנדערע עסעניארגען אויף די פרייזען פון דעם קאאפעראטיוו, און די דאזיגע וועלכע זענען נוט בכוח אויסצוארבייטען זייער טעגליך ברויט, ווערען אונטערשטיצט מיט פראדוקטען פריי. פאר דעם צוועק האבען די געזעל־שאפטען אין די קליינע שטעדטלאך איינ־גערארענט אייגענע בעקערייען, שפייז־פארטיילונגס־פונקטען, פון וועלכע די רעגיסטרירטע נויטליידענדע ביים קאמיי־טעט באקומען צייטווייליגע חילף, ד. ה. מיט איין האנט גיבען מיר אייך ברויט צו דערהאל־טען די נשמה, מיט דער אנדערער האנט גיבען מיר אייך א פאך, כדי איהר זאלט מיט דער צייט ווערען זעלבסט־שטענדיגע מענשען און ניט דארפען אנ־קומען צו אונז.

פאר מיין אפפאהרען פון אוקראינע האבען די פיהרער פונ'ם רוסישען אידענ־טום מיר דערלאנגט דעם טעקסט פון אן אויפרוף, וואס זיי האבען בדעה ארויס־צולאזען צו דער גרויסער וועלט, אז מען זאל זיי קומען צו הילף. דער אויפרוף איז געשריבען געוואָרען מיט דער הסכמה פון דער רעגיערונג. ע